Burgerparticipatie

Presentatie onderzoek voor gemeenteraad

29 september 2022

Aanleiding

- Burgerparticipatie wordt belangrijk gevonden
- Wet versterking participatie op decentraal niveau

Vraagstelling

1. Is er systematisch aandacht voor burgerparticipatie?
2. Passen colleguitvoeringsprogramma en verordening bij elkaar?
3. Zijn er standaard werkwijzen/inspraakprocedures?
4. Zijn er behalve formele ook informele vormen van inspraak?
5. Hoe ging het in enkele praktijkgevallen?
6. Wat zijn goede punten; wat zijn verbetermogelijkheden?
7. Wat zijn ervaringen met digitale inspraak?

Opmerkelijk

1. Verordening inwonerinitiatief en inwoneragendering 2019 pas laat bij rekenkamercommissie bekent.

   => Hoe kan de rekenkamercommissie het vraagstellingsproces verbeteren?

2. Doorlooptijd wederhoor wel erg lang.

   => Hier zouden we nieuwe, betere afspraken over moeten maken.

gemeente lingewaard

Methodologie

- Literatuur
- Beleidsdocumenten met betrekking tot participatie
- Beleidsstukken die (mede) tot stand zijn gekomen aan de hand van participatie
- Interviews
- Straatenquête met inwoners van de gemeente Lingewaard
- Interviews met deelnemers aan een participatietraject
- Interviews met beleidsmedewerkers van de gemeente Lingewaard
- Interview met raadsleden van de gemeente Lingewaard
- Interview met collegeleden van de gemeente Lingewaard

gemeente lingewaard

Woorden geven aan participatie (1)

Inclusie: Hebben alle betrokkenen een stem in het proces? Is deze vorm toegankelijk? In hoeverre is er ruimte voor minderheidsbelang?

Transparantie: Is het transparant wie, wanneer, waar en hoe over spreekt en besluit? Zijn de werkwijze en begroting inzichtelijk?

Efficientie: Hoeveel geld, tijd en energie vraagt het? Weegt de investering op tegen de opbrengst (voor inwoners, stakeholders)?

Woorden geven aan participatie (2)

Deliberatie: Vindt er een open en toegankelijk gesprek plaats? Is de wijze van dialoog, discussie en besluitvorming zuiver?

Democratische vaardigheden: Is iedereen voldoende toegerust om mee te doen en verantwoordelijkheid te dragen?

Zeggenschap: Hoe is macht en tegenmacht, checks & balances, georganiseerd? Hoe gaat verantwoordelijkheid samen met zeggenschap? Wie zet de agenda?

Aanbeveling 1

Benut de nieuwe wet ‘Versterking participatie decentrale overheden’ om in één beleidsstuk, met daaraan gekoppeld één verordening, één integraal burgerparticipatiebeleid te formuleren waarin de gekozen vormen van participatie een plaats krijgen.

Reactie: Het college is gestart met de doorontwikkeling van participatie en inwonersinitiatieven. Dit zijn de voorbereidingen om te komen tot een participatieverordening en kader voor participatie en inwonersinitiatieven. In dit proces betrekken we uiteraard de raad over hun rol hierbij, maar ook inwoners en andere betrokkenen.

Aanbeveling 2

Formuleer in dit document, of naar aanleiding hiervan, voor verschillende situaties standaard werkwijzen. Dat ondersteunt de ambtelijke organisatie bij het kiezen van een juiste vorm van participatie.

Reactie: Participatie is en blijft maatwerk. Daarom werken we aan een nieuw afwegingskader voor participatie. Hierbij komt een uitgebreide set aan instrumenten. Dit ontwikkelen we samen met medewerkers, initiatiefnemers en andere betrokkenen. En we leiden medewerkers op voor het inzetten van dit afwegingskader en de instrumenten.

Aanbeveling 3

De raad kan voor grote onderwerpen aan de voorkant van een beleidsontwikkelproces een document vaststellen waarin, naast andere kaders, o.a. de wijze van participatie is opgenomen.

Reactie: In de startnotitie bij grote beleidsonderwerpen geeft het college aan hoe participatie wordt vormgegeven.

Aanbeveling 4

Maak mogelijk dat beredeneerd van een standaardwerkwijze kan worden afgeweken. De standaardwerkwijze wordt zo geen keurslijf en moet maatwerk mogelijk maken. Bij afwijking informeert het college de raad over de relevante aspecten van de afwijking.

Reactie: Participatie is altijd maatwerk. Daarom ontwikkelen we een afwegingskader als hulpmiddel, zodat we altijd blijven kijken naar wat passend is in een specifieke situatie.

Aanbeveling 5

Stel vooraf per participatietraject op schrift de belangrijkste onderdelen vast qua proces, inhoud en betrokken inwoners/organisaties zodat potentiële participanten weten waar zij aan toe zijn.

Reactie: Deze aanbeveling nemen we mee in de ontwikkeling van het afwegingskader en de bijbehorende set aan instrumenten.

gemeente lingewaard

Aanbeveling 6

Maak in participatietrajecten gebruik van goed toegeruste gespreksleiders. Dit kunnen bijvoorbeeld ambtenaren zijn die zich hierin hebben gespecialiseerd of mensen die extern worden ingehuurd. Voorkom dat beleidsambtenaren over hun eigen onderwerp in een participatietraject gespreksleider zijn.

Reactie: Bij een aantal trajecten maken we gebruik van gespreksleiders. Dat zijn zowel interne collega's als externe gespreksleiders. Dat wordt goed gewaardeerd. We kijken of en hoe we dit verder kunnen verbreden.

Aanbeveling 7

Wees je in voorlichting over en participatie bij besluitvormingsprocessen bewust van het kennisniveau van potentiële participanten over gemeentelijke besluitvormingsprocessen en relevante wet- en regelgeving. Sluit aan bij de kenmerken van de doelgroep(en).

Reactie: Op welke manier wij beter kunnen aansluiten bij het kennisniveau van participanten neemt het college mee in de doorontwikkeling van participatie.

Aanbeveling 8

Benader burgers voor participatietrajecten door hen gericht een uitnodiging (per brief of e-mail) te sturen. Ga er niet als vanzelf vanuit dat inwoners de gemeentewebsite of de gemeenteberichten in de lokale media- uitingen lezen.

Reactie: Het college onderzoekt de mogelijkheden van dit advies in de doorontwikkeling van participatie.

Aanbeveling 9

Zorg in geval van een digitale bijeenkomst voor een duidelijk script, een goede moderator en dat wordt bijgehouden wie op welke wijze reageert. Houdt actief bij welke mensen veel en welke mensen weinig of niet reageren. Geef ook aan het eind aan wat er met de opbrengsten gebeurt en hoe aanwezigen verder op de hoogte worden gehouden. Kom afspraken na.

Reactie: Zowel online als offline bijeenkomsten bereiden we voor. Achteraf maken we een verslag op hoofdlijnen. Zowel online als offline proberen we door vorm en inhoud zoveel mogelijk mensen erbij te betrekken.

Aanbeveling 10

Ga door met de ambtelijke ondersteuning voor de wijk- en dorpsplatforms. Deze faciliteert het gesprek en zorgt ervoor dat de platforms en gemeente wederzijds met elkaar in gesprek gaan en blijven.

Reactie: Het college neemt de wijze van ambtelijke ondersteuning mee in de doorontwikkelingen van inwonersinitiatieven.

Aanbeveling 11

Overweeg of de gemeente (mede) een taak heeft om opvolging van platformleden te faciliteren, nu in de platforms de angst leeft dat de leeftijd van veel huidige leden in de nabije toekomst tot problemen in de bezetting zal leiden.

Reactie: Het college neemt de overweging van deze aanbeveling mee bij de doorontwikkeling van inwonersinitiatieven en participatie.